

WO II IN OVERASSELT

De **Tweede Wereldoorlog** had in **Overasselt** een tamelijk rustig verloop. Er verbleven relatief weinig Duitsers en dat zorgde ervoor dat het dorp op **17 september 1944** bij de plaats in het zuiden van Nederland hoorde die het snelst waren bevrijd. Toch hebben zich in de loop van de oorlogsjaren enkele bijzondere gebeurtenissen voorgedaan die samen een boeiend verhaal vormen. Tijdens de wandeling is er gelegenheid om er indringend kennis mee te maken.

Gedurende de **mobilisatie in 1939** was de commandopost van het grensbataljon onder leiding van **majoor Weber** in Overasselt gevestigd. Daaronder ressorteerde onder meer de compagnie die de **sluisbrug bij Heumen** moest verdedigen. Deze sluisbrug viel op **10 mei 1940** door een list in handen van de Duitsers.

In de nacht van **7 op 8 augustus 1941** stortte een Britse **Sterling bommenwerper** vlak buiten de dorpskern neer op boerderij **De Morsheuvel**. Als gevolg hiervan overleed de zevenkoppige bemanning en het jonge gezin met een zontje van nog geen jaar, dat de boerderij bewoonde.

Vanaf **17 september 1944** leverde Overasselt een belangrijk landingsterrein voor de strijd tijdens **Market Garden**. Ruim **2000 parachutisten** landden in de uiterwaarden en het groene buitengebied van het dorp. De opdracht was om de **brug bij Grave** en de **bruggen over het Maas-Waalkanaal** te heroveren. Wat betreft de brug bij Grave en de kanaalbrug bij Heumen bleek de operatie de eerste dag al succesvol.

Op **19 september** kon in Overasselt contact gemaakt worden tussen de **Amerikaanse luchtilandingsstroepen (Market)** en het **Britse landleger (Garden)**. Omdat het landingsterrein inmiddels onbereikbaar was voor het Duits geschut werd het op

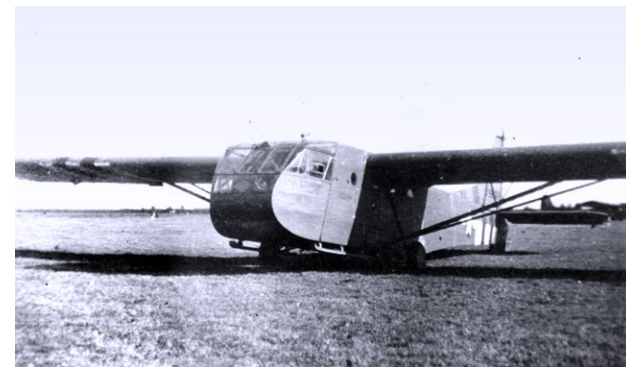
23 september nog gebruikt door een groot aantal **gliders** met versterkingen aan boord en ook een bataljon **Poolse paratroopers**.

De brug over de Rijn bij Arnhem bleek echter 'een brug te ver' waardoor de operatie Market Garden een week later op **26 september** werd afgeblazen. Daarom duurde het tot mei 1945 voordat heel Nederland bevrijd was. Overasselt was weliswaar bevrijd maar had nog maanden te maken met een grote concentratie van buitenlandse militairen en ook van vluchtelingen uit de regio van Groesbeek.

In het najaar van 1944 werden de gliders verzameld en waar nodig gerepareerd in het uiterwaardengebied tussen Nederasselt en Overasselt, genaamd **Mevrouws Wei**. Vervolgens werden ze op spectaculaire wijze door **C-47 vliegtuigen** de vlucht ingetrokken om elders ingezet te worden.

Bij het **herdenkingsmonument** is er aandacht voor de lokale slachtoffers van de oorlog, als gevolg van de gevechtshandelingen in en rond het dorp als ook bij de strijd om de **Grebbeberg** en het bombardement van **Nijmegen**.

Tijdens de wandeling is er de mogelijkheid om op uw smartphone te luisteren naar fragmenten van **interviews met ooggetuigen**. De wandelaar krijgt zo een indruk van de oorlogstijd. Het gaat daarbij niet alleen om de bijzondere gebeurtenissen maar ook om de impact van de oorlog op het dagelijks leven.

Een glider op Mevrouws Wei (1944)

Parachutes worden door Overasseltse inwoners ingenomen (1944)

WOII-WANDELING DOOR EN ROND OVERASSELT

Werkgroep Heerlijkheden Overasselt heeft het bestaande netwerk van wandelpaden in Overasselt uitgebreid met een variant waarin de WOII-historie van het dorp centraal staat. Hierbij is samengewerkt met Stichting Bevrijdingscomité Overasselt/Nederasselt, Stichting Bevrijdingsmonument Overasselt en het Dorpsplatform Overasselt.

De route is in totaal **9 km** lang en loopt langs de plekken waar een verhaal over de oorlog verteld kan worden. **Buurderij De Lage Hof** is begin- en eindpunt van de wandeling. In woord, beeld en geluid wordt op twaalf punten met behulp van **QR-codes** aanvullende informatie gegeven zodat de wandelaar kennis kan maken met de indringende gebeurtenissen tijdens de Tweede Wereldoorlog in Overasselt.

Bij de bewegwijzering is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de nummeraanduidingen uit het **wandelknooppuntennetwerk Rijk van Nijmegen**. Wanneer hiervan wordt afgeweken, wordt dit aangegeven door een markering op bestaande en nieuwe paaltjes in de **gele kleur** van de route.

Wij wensen u een interessante wandeling!

uitgave

Erfgoedplatform Gemeente Heumen
— Werkgroep Heerlijkheden Overasselt,
Stichting Bevrijdingscomité
Overasselt/Nederasselt,
Stichting Bevrijdingsmonument
Overasselt

foto's, informatie vormgeving contact

www.erfgoedheumen.nl
Studio Gerton Hermers, Heumen
tempelsehof@gmail.com

met dank aan Gemeente Heumen
en Dorpsplatform Overasselt

eerste druk, augustus 2022

WO II IN OVER ASSELT

Een boeiende en indringende
wandeling door oorlogstijd

9 km

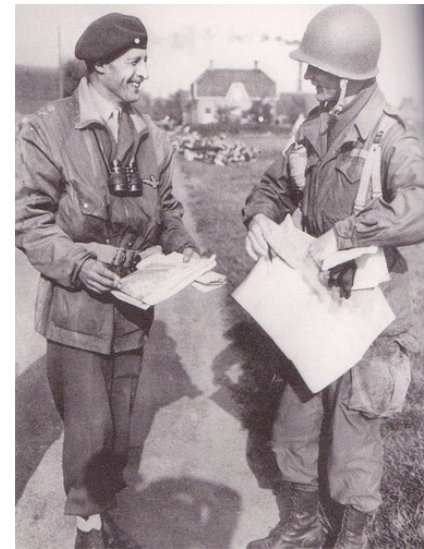

DE 12 INFORMATIEPUNTEN

② ① P ④ ③ P ⑫ P ⑩ ⑨ P

- **Buurderij De Lage Hof** heeft een zorg-, museum- en horecafunctie en is het vertrek- en eindpunt van deze wandeling. **1**
- Op de T-splitsing ligt de voormalige school waar in september 1944 de Duitse krijgsgevangenen werden ondergebracht. Westelijk hiervan staat aan de overkant nog het huis met de rieten kap op Schoonenburgseweg nr. 5. Tijdens de mobilisatie was hier de commandopost van het grensbataljon onder leiding van **majoor Weber** gevestigd. Op 19 september 1944 vond op de straat voor het huis de historische ontmoeting tussen de **generaals Frederick Browning (GB) en James Gavin (VS)** plaats. **2**
- Het huidige uitvaartcentrum was in de oorlogsjaren **café Van Lin** en werd druk bezocht door soldaten van opeenvolgende legers: het Nederlandse leger tijdens de mobilisatie, het Duitse leger tijdens de bezetting en de geallieerde legers tijdens Market Garden en het vervolg daarop. Het café kreeg regionale bekendheid vanwege optredens van befaamde muzikanten onder wie **Josephine Baker**.

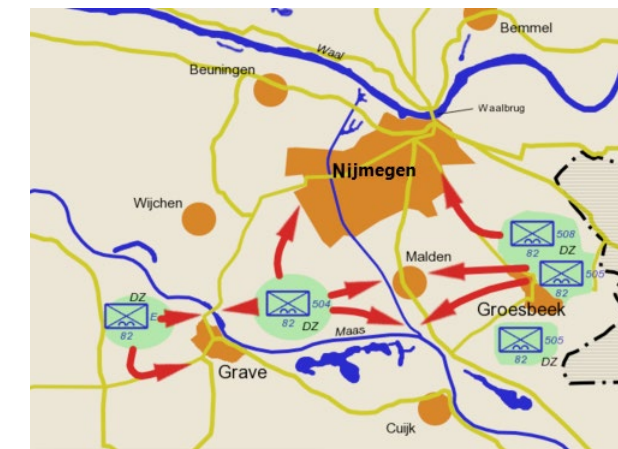

Ontmoeting in Overasselt van de generaals Frederick Browning (GB) en James Gavin (VS)

Naast het café staat de **kerk van Antonius Abt** uit 1891. De beschietingen rond de brug bij Grave die aan de luchtlandingen van Market Garden voorafgingen, waren duidelijk hoorbaar voor de bezoekers van de zondagse hoogmis. **3**

- De beeldengroep naast de kerk stelt Jezus voor die de hardwerkende man en zijn gezin beschermt. Het is door de plaatselijke bevolking in 1943 aangeboden ter gelegenheid van het 40-jarig priesterjubiläum van **pastoor Van Riel**. Er is later ook ruimte gemaakt voor een gedenkplaat voor de Indiëgangers. **4**
- Op het kerkhof liggen zes slachtoffers van het oorlogsgeweld uit Overasselt begraven. **5**
- De straat is vernoemd naar **Piet van Kuppenveld** die op 12 mei 1940 is gesneuveld in de strijd om de Grebbeberg. Piet was afkomstig uit Overasselt.
- Het destijds nog braakliggend terrein aan de Molenkuil werd in de dagen na de luchtlandingen gebruikt als opvangplek voor de vluchtelingen uit de omgeving van Groesbeek. **6**
- De molen **Zeldenrust** is in 1736 gebouwd in Geertuidenberg en na allerlei omzwervingen terechtgekomen aan de Oude Kleefsebaan (de oude verbinding tussen Grave en Kleef). **Boerderij Molenberg** stond er al veel eerder. De dichter-molenaar **Hend de Kleijn** raakte op de Grebbeberg zwaar gewond en verloor daarbij het licht in beide ogen. **7**
- Op het uiterwaardenterrein, genaamd **Mevrouws Wei**, werden de gliders verzameld, gerepareerd en op spectaculaire wijze de vlucht ingetrokken. **8**
- Achter de drie monumentale leilindes stond vroeger het **voormalige gemeentehuis** uit 1881. Het stond midden in het landingsgebied en werd meteen door de geallieerden als commandopost in gebruik genomen. **9**

- Ter herinnering aan de landing van parachutisten en zweefvliegtuigen tijdens operatie Market Garden is op 17 september 1985 een monument geplaatst in het **Overasseltse Broek**, bestaande uit drie in staal uitgevoerde parachutes. De bogen zijn gemaakt van cortenstaal (met de kenmerkende roestbruine kleur) en de staanders (die de touwen voorstellen) van roestvast staal. Het ontwerp is van de Overasseltse kunstenaars **Leo Gerritsen** en **Henk van Hout**. Architect **Hennie Arts** zorgde voor de ruimtelijke inrichting en de plaquette is ontworpen door **Cappy Wintjes**. **10**
- Op 17 september 1944 landde een twintigtal zogenoemde **pathfinders** om het landingsterrein gereed te maken en te markeren. Even later werden zij gevolgd door ruim **2000 parachutisten uit 137 vliegtuigen**. Op 23 september volgden nog eens **350 gliders** en **560 Poolse paratroopers**. De inname van de brug bij Arnhem bleek te hoog gegrepen waardoor op 26 september de operatie Market Garden moest worden afgebroken. **11**
- In de nacht van 7 op 8 augustus 1941 stortte een Britse **Sterling bommenwerper** na een bombardementsvlucht boven Essen op de terugweg naar op boerderij **De Morsheuvel**. De zevenkoppige bemanning en het jonge gezin in de boerderij werden daarbij om het leven. **12**

Operation Market Garden
DZ = landingsgebied (drop zone)